

LO v/ Arvid Ellingsen
lo@lo.no

Vår sak nr.: SAK-02715-F5G1D5 Deres ref.: Vår ref. 22/1784-2671.0/AREL Dato: 27.09.2022

HØRINGSINNSPILL FRA NTL – GRUNNLAG FOR NY UNIVERSITETS- OG HØYSKOLELOV

NTL viser til utsendt høring fra Kunnskapsdepartementet om grunnlaget for ny universitets- og høyskolelov. Vi takker for tålmodigheten og muligheten til å sende innspillet vårt noen dager etter den opprinnelige fristen.

I høringsbrevet s. 13 står det at «Regjeringen har som mål å stramme inn regelverket for bruk av midlertidige stillinger»

NTL støtter fullt og helt intensjonen om å redusere midlertidighet i UH-sektoren.

Vi mener likevel det ikke i hovedsak er lovens bestemmelser som ligger til grunn for uønsket midlertidighet, men finansieringssystemene. Omfanget av ekstern finansiering skaper uforutsigbarhet, og virksomhetene skyver ansvaret for og konsekvensene av denne uforutsigbarheten over på de ansatte. Det store omfanget av midlertidighet i vitenskapelige stillinger smitter også over på teknisk-administrativt ansatte. Det er svært uheldig.

For at regjeringen skal lykkes i sitt arbeid for redusert midlertidighet, må finansieringssystemet endres. En større andel av forskningen må foregå uten å være avhengig av eksterne midler og basis må øke. NTL forventer at de kommende endringene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler fører til mindre konkurranse og uforutsigbarhet og økt basisfinansiering. Se ellers vårt hørings svar til Hatlen-utvalgets forslag.

For å kunne iverksette treffsikre tiltak, må departementet sørge for at det utarbeides og/eller tilgjengeliggjøres statistikk for staten som viser hvilke lovhemler som benyttes for midlertidige tilsetninger. UH-sektoren har en del stillinger som i sin natur må være midlertidige (stipendiat, postdoktor, vitenskapelige assistenter osv., herunder bistillinger, jfr. formålet med bistillinger).

UH-loven dekker virksomheter som ligger under statsansatteloven og

arbeidsmiljøloven. Fjerning av bestemmelser i UH-loven kan derfor gi ulike resultater uten at dette er belyst. På en rekke punkter anbefaler vi derfor at departementet utreder dette videre før eventuelle endringer gjennomføres

NTL kan ikke se at de foreslåtte tiltakene for midlertidighet treffer problemstillingen godt, men kan ha uheldige konsekvenser for universitetene og høyskolenes behov for særordninger som er begrunnet i faglige behov og demokratiske ordninger.

Midlertidighet

NTL finner det merkelig at bistillinger (såkalte "toerstillinger") nevnes i diskusjonen om midlertidighet. En forutsetning for å få en slik stilling er at man har en fast stilling et annet sted, og innebærer dermed ikke at man er i en midlertidig stilling fra et ansattperspektiv. Det er derimot en nyttig stillingskategori for å knytte fagmiljø ved ulike institusjoner til hverandre og har hatt positive effekter for alle involverte parter.

NTL er uenig i departementets forslag om å oppheve § 6-6 om særregler for visse typer bistillinger.

Alternativene som foreslås er ikke dekkende for det formålet som bistillingene skal oppfylle ved institusjonene. Dersom statsansatteloven skal brukes for bistillinger mener vi dette må utredes nærmere. Det er allerede anledning til å ansette folk i deltidsstillinger etter statsansatteloven, men midlertidige stillinger må være av tidsbegrenset karakter, eller vikariater.

NTL er helt enig i at ordinære stillinger skal være faste og hele, men «toerstillingene» representerer ikke ufrivillig deltid og midlertidighet. NTL støtter at virksomhetene forsøker å ansette i små brøker fast, men her bør fokuset heller være på det store omfanget av timelærere, tilkallingsvikarer osv – ikke de ordinære bistillingene.

NTL mener de viktigste verktøyene som bør brukes for å redusere midlertidigheten i sektoren ligger i

- Å sikre en mye mer langsiktig og trygg finansiering av sektoren, spesielt av forskningsaktiviteten, noe som vil gjøre det mye enklere å planlegge langsiktig med forutsigbarhet for fagmiljøene.
- Å innskjerpe praktiseringen av lovverket

Om endringer i § 6.5 og særskilt om åremål.

NTL er tvilende til at forslagene vil bidra til reduksjon av midlertidighetsproblematikken. Vi mener derfor at kapittel 6 ikke bør endres før departementet har kartlagt bruken av disse hjemlene og mulige konsekvenser av å fjerne dem. Både når det gjelder bestemmelsens første og andre ledd mener vi departementet henviser til alternative løsninger som etter NTLs mening ikke

eksisterer.

Opprykk til vitenskapelige stillinger gjøres gjennom faglige vurderinger, ikke i lokale lønnsforhandlinger. Det er uheldig å oppfordre til å lyse ut stillinger med alternative stillingskoder, siden dette utfordrer kvalifikasjonsprinsippet både når det gjelder arbeidsoppgaver og kvalifikasjonsvurderingen.

NTL er uenig i departementets forslag å oppheve § 6-5 første ledd om at søkere kan ansettes midlertidig i inntil tre år dersom det ikke er kvalifiserte søkere

NTL er uenig i departementets forslag å oppheve § 6-5 andre ledd om at søkere kan ansettes midlertidig i inntil tre år i lavere stilling dersom det ikke er kvalifiserte søkere

NTL støtter ikke forslaget å endre § 6-5 fjerde ledd slik at åremålsperioden blir kun på fire år. Det er viktig at vikaren kan inneha stillingen like lenge som grensen for åremålsperioden.

Det er ikke adgang etter statsansatteloven å varsle om fratreden fra en vikarstilling og lyse ut ny vikarstilling for resterende åremålsperiode, altså erstatte en vikar med en annen vikar. Vi mener derfor det er gode grunner for å beholde bestemmelsen i § 6-5 fjerde ledd per i dag, fordi resultatet av å fjerne ordningen slik den er i dag vil kunne skape enda mer midlertidighet. Man vil kunne risikere å ha to eller flere vikarer for en og samme leder som har permisjon fra sin stilling.

NTL er uenig i departementets forslag om å endre § 6-5 fjerde ledd slik at åremålsperioden for vikarer for ledere i åremål begrenses til 1 åremålsperiode, d.v.s. 4 år

NTL er uenig i at § 6. 4 første ledd bokstav c om åremålsstillinger for leder for avdeling eller grunnenhet bør oppheves

Hovedregelen var tidligere valgte ledere, men det ble senere åpnet for å ansette. NTL mener valgte ledere er en viktig del av universitetsdemokratiet og sektorens autonomi. Det bør fortsatt være mulig å velge ledere også på avdelings- og grunnenhetsnivå. NTL vil advare departementet mot å legge ytterligere begrensninger i loven mot valgt ledelse, vi mener et krav om fast ansatte ledere vil undergrave prinsippet om at faglige ledere skal velges av og blant de ansatte.

NTL er kritisk til en situasjon med fast ansatte ledere. NTL er i utgangspunktet for valgte ledere, slik tradisjonen har vært ved norske universiteter. Det er et viktig element i akademisk frihet, samt i kvalitetssikringen av institusjonenes virksomhet, at fagmiljøene har en avgjørende påvirkning på den faglige ledelsen av f.eks. et institutt. I situasjoner med valgte ledere vil dette gjerne fortsatt delvis ivaretas ved at en leder kommer fra fagmiljøet, har faglig legitimitet og kjenner fagmiljøenes

utfordringer, og oftest skal tilbake i en faglig stilling etter hvert. I en situasjon med intern rekruttering vil heller ikke dette innebære noen reell midlertidighet, og NTL er kritisk til en slik omlegging av sektoren. Det vil ha få andre effekter enn å svekke kvaliteten til den faglige ledelsen.

NTL mener det fortsatt må være åpning for valgte ledere og dermed må bestemmelsen også omfatte rettighetene til valgt leders vikar.

NTL mener det er viktig at man ikke vurderer alle åremålsstillinger likt, men ser på grunnlaget for at UH-sektoren har hatt videre hjemler for bruk av åremålsstillinger enn andre statlige virksomheter, der åremålsstillinger er begrenset til «virksomhetens øverste leder».

Departementet spør hva høringsinstansene mener om å begrense åremålsperioden for postdoktor til én periode. NTL mener det er et godt forslag.

En begrensning av åremålsperioden til én periode vil være i tråd med intensjonen bak postdoktorstillingene som kvalifiseringstilling. I den internasjonale konkurransen om faste, vitenskapelige stillinger er det krevende for norske postdoktorer å nå opp i konkurransen. Likevel mener NTL at dette er et riktig tiltak for å bevare postdok-stillingen som den kvalifiseringsstillingen det skal være. Det vil ikke være hensiktsmessig å tilpasse norsk regelverk til en situasjon hvor utenlandske søkere har en nærmest uendelig rekke kvalifiseringsstillinger bak seg når de søker på faste stillinger i Norge. Norske søkere har et fortrinn i og med at de behersker norsk i både undervisning og forskning, og vil derfor også bidra til å utvikle det norske forskningsspråket. Dette bør i større grad inngå i kvalifikasjonskravene til vitenskapelige stillinger.

Norsk som fagspråk

Departementet vurderer at det ikke er hensiktsmessig å utvide lovens bestemmelser om norsk som fagspråk. NTL kan være enige i at det er oppfølgingen av bestemmelsene som er hovedproblemet, en lovtekst alene vil ikke bedre utviklingen om utstrakt bruk av engelsk, som fortrenger norsk som fagspråk. Allerede i dag er forarbeidene tydelige, så vi vil anmode departementet om å bruke andre virkemidler. For eksempel vil det være viktig at stillinger som lysnes ut, stiller krav til norskkompetanse. I tillegg til å sikre utviklingen av det norske fagspråket, vil det også kunne bidra til at norske postdoktorer vil kunne konkurrere med utenlandske søkere på faste vitenskapelige stillinger.

Om nedleggelse av studiesteder og avvikling av sentrale profesjonsfag:

NTL støtter endringer i § 9.2 fjerde ledd slik at nedleggelse av studiesteder avvikling av sentrale profesjonsfag skal avgjøres av

Kongen i statsråd.

NTL mener det er riktig at utdanningspolitiske veivalg av stor regional eller nasjonal betydning løftes opp til politisk behandling. Det er Stortingets ansvar å sikre distriktspolitiske målsettinger. Det er etter vår vurdering svært uheldig at dette ansvaret er overlatt til den enkelte institusjon som i stor grad må gjøre vurderinger ut ifra sin budsjettsituasjon i stedet for nasjonale hensyn. Dette har særlig blitt et problem etter strukturreformen som har gitt universitetsstyrer en makt de tradisjonelt ikke har hatt til å legge ned studiesteder som tidligere var selvstendige høyskoler. NTL mener det er riktig at beslutninger på dette nivået behandles politisk og vi ser ingen grunn til å begrense dette til eksisterende tilbud.

Vurdering og sensur og endringer i §3.9:

Dersom en endring til økt bruk av obligatorisk tosensorordning skal gjøres gjeldende uavhengig av fagområde og type eksamen, og uten at institusjonene tilføres mer midler, vil dette måtte innebære en omprioritering av ressurser. NTL frykter at disse vil tas fra de mer formative vurderingsformene underveis, med betydelig bedre dokumentert læringseffekt, og flyttes til mer ressursbruk på summativ sluttevaluering. Dette vil bidra negativt til studentenes læring.

NTL støtter derfor at et krav om tosensorordning begrenses til noen bestemte emner/situasjoner hvor det anses spesielt viktig.

Vi støtter også opphevelsen av kravet om ekstern tilknytning.

Etter fusjonene i 2016 har vi fått mange færre enheter og det å få eksterne sensorer vil være mye mer krevende enn tidligere. Formuleringen "uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor" har vært uklar og skapt forvirring og ulik praksis.

Med vennlig hilsen

Ellen Dalen
2. nestleder

Kirsten H. Teige
forbundssekretær

(Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur)

